

Austro-ugarske čete unišle u Užicu.

Brzovjavne vijesti.

Balkan.

Srpski gubici.

Bukarest, 3. novembra. Od početka druge ofenzive iznasa gubici Srba do 24. oktobra okruglo 29.000 mrtvih i ranjenih, a 78.000 izginulih. Čini se, da u ovom nisu uračunani gubici sa bugarske fronte. Nu i ove brojke su navedene mnogo niže, negoli uistinu jesu.

80 km južno Dunava.

Zürich, 3. novembra. "Tagesspiegel" javlja: Austro-ugarske i njemačke čete napredovale su na nekim mjestima do 80 kilometara južno Save i Dunava, te se približuju glavnoj srpskoj obrambenoj liniji.

Ententne čete u Makedoniji.

Kopenhagen, 3. novembra. Prema vijesti iz Pariza, ententne čete prodiru prema Istipu. Jedan dio četa zaposlen je kod priprava utvrđenja kod Kardara. Ove čekaju ovdje pojačanja iz Soluna, da onda nastave napredovanje protiv Skoplja.

Monastir Grčkoj.

Berlin, 3. novembra. "Himera" u Atini javlja, da je razoruzanje Grčke odvisno o ispadku bugarsko-srpskog rata. Grčka će demobilizirati ujedno sa Bugarskom, što će se dogoditi do sedam sedmica. Bugarska je pripočela Grčkoj, da se ne njezina vojska napredovati dalje od sjevernog Monastira. Monastir dobit će Grčka kao nagradu za svoju neutralnost.

Srpski nacrti.

Genf, 3. novembra. U krugovima, koji dobro poznavaju Balkan govori se, da je kralj Petar stalno već odlučio, da se zahvati na svome mjestu. Grogarska diastija radi da se obje zemlje spoje, i da bude ergogarska dinastija nastupila vladu i u Srbiji. Ruski dvor ovo simpatijom pozdravlja. Srbi moraju paziti, da svoje čete poruku u Crnu Goru, da kasnije u savezu sa ententnim četama opet osvoje Srbiju.

Hajka u Rumunjskoj.

Rotterdam, 3. novembra. "Daily Telegraph" javlja iz Bukaresta: Gibanje za rat zauzima sve veći opseg. Nedjelju bio je Bukarest zapojednost od vojništva, da se zaprijeti nemire. U ratnom ministarstvu obdržavala se posebna izvanredna sjednica, te su joj prisustvovali svi vođe divizija i zborova. Ustanovilo se je, da Rumunjska pripravna za pobjedonosni rat.

TVRDLJAVA.

Napisao I. LUTKOV. — Preveo B.

Prostranu su dvoranu rasvijetljavale mnogobrojne svijetle svojom litarom svjetlošću. Na dugačkom stolu ležahu spisi, torbe, knjige. Jedni su od časnika čitali, a drugi hodali gore dolje u živahnom razgovoru. — Da ćemo konačno pobjeđiti, — reče topnički kapetan Vasilije, — jasto je samo o sebi: ali radi se o tomu, koliko će žrtava pobjeda tražiti. — I da li ćemo i mi biti među žrtvama. — doduša poručnik Dmitrij, držeći u rukama nježno pisame neke lijepice. — Pročjeće bijaše tako gluho, a sad eto dolazi smrt! — uzdahne bolno neki mladi poručnik kapite poručnik. — Doše su vijesti. Četnik ih je brzo pročitao, a crte su se njegova lica smrknule. Konačno reče: — Bilo bi luđo, gospodo, da vam zahtijevam pravi istinu. Nas nječasniji napadaj na tvrđavu bio je uz teske publike odbojen. Jedna je od naših najljepših pukovnija

Ententa.

Promjena ministarstva u Rusiji.

Petrograd, 3. novembra. (D. u.) Petrogradska agencija javlja, da se ne će promijeniti rusko ministarstvo.

Promjena rumunjskog kabineta.

Beeč, 3. novembra. "Südal. Kor." javlja, da su rumunjski ministri Porumbaru i Radovicu istupili iz ministarstva radi bolesti. Posve je pogrešno misliti, da će promjena u kabinetu donijeti promjenu u vanjskoj politici.

Ententno odaslanstvo u Bukarestu.

Berlin, 3. novembra. "Lokalanzieger" javlja iz Genfa: Prama pariskim listovima namjerava četvrti sporazum otposlati posebno političko-vojničko odaslanstvo u Bukarest.

Engleska i talijanska pomoć.

Bern, 3. novembra. "Mallino" piše u jednom članku, da bi zahjev Engleske, e bi Italija morala poslati u Suceki kanal svoje čete, morao biti popraćen i drugim podunama. Italija želi da se obistini njezin san u Etopiji. Ako bi Italija morala istupiti iz svog narodnog rata u svjetski rat, morala bi biti za to primjereno nagradjena.

Škandinavija na strani Njemačke.

Kristiania, 3. novembra. "Aftenposten" javlja iz Londona: U zadnje su se dane širile glasine, da će skandinavske zemlje istupiti u rat na strani Njemačke. Engleske su banke i trgovacke kuće bile upozorene e uzastopje utjerati svoj novac u Švedskoj, pošto ova namjerava istupiti u rat protiv Engleske. Iste su banke dobile nalog, da ne daju svoj novac skandinavskim privatnicima.

Pomanjkanje vojnika u Rusiji.

Stockholm, 3. novembra. Carski ukaz pozivlje pod oružje ve 43.—47. godinje Ruse, koji su dosada bili slabodijetno vojničke službe. "Rijec" javlja, da Rusija upotrebljava za rad nesamo žene i djecu, nego i kažnjene.

Francuska ministarska kriza.

Stockholm, 3. novembra. U Petrogradu se naglasilo, da će novo francusko ministarstvo umiriti duhove u Francuskoj, ali ne u Rusiji. Imenovanje Cambona i Bourgoisa je uvreda za Rusiju. U Rusiji se novom francuskom ministarstvu ne prorokuje dugi život.

Ministar Giolitti i rat.

Chiasso, 3. novembra. Salandra opet po svojim prijateljima kuša pridobiti za sebe bivšeg ministra Giolittija. On bi htio proširiti svoje ministarstvo, kako je to u Francuskoj. Najvolio bi, da bi u ministarstvo stupio jedan prijatelj Giolittijev, ako već nije moguće, da bi to bio on sam. Nu pitanje je, da li će Giolitti prihvatiti ovu ruku pomirnice. Pred nekoliko je sedmica redarstvo pratilo Giolittija na svakom koraku.

Giolittijeva stranka za mir.

Chiasso, 3. novembra. Stranka Giolittijeva imala je sastanak, koji je trajao tri dana, a raspravljalo se o unutrašnjoj i vanjskoj politici. Zaključeno je, da će stranka raditi za to, e bi se čim prije sklopio mir.

Ratko Dimitrijević protiv Bugarske.

Pariz, 3. novembra. Pariski "Journal" piše, da je Ratko Dimitrijević sam zanolio ruskog cara, e bi mu povjerio zapovjed nad ruskim četama, koje imaju siet u borbu protiv četa bugarskog nametnika (?) kralja Ferdinanda.

Milijuni ruske vojske.

Pariz, 3. novembra. "Petit Parisien" strši opeta sa milijunima ruske vojske i obećaje Francuzima, da ih utješi od neuspjeha njihove ofenzive, kako će Rusija otpremiti na bojno polje nekoliko milijuna vojnika.

Goremykin preuzeo izvanjske poslove.

Petrograd, 3. novembra. "Telegraf" javlja iz Petrograda, da je Goremykin preuzeo vodstvo izvanjskog ureda, i da mu je dodjeljen bivši ruski poslanik u Beču kao pomoćnik.

Ministar Barzilal o ratu.

Lugano, 3. novembra. Ministar Barzilal rekao je rimskom odboru za ratne radnje, da će se trebati pripraviti na opsežnu radnju ratnog materijala. Kako je rat uzasan, ne može si niko predstaviti. Rat će jako dugo trajati, prije negoli donese željenog ploda. Državljeni pružaju premalo novaca i radnje, negoli bi mogli i morali, da ponognu vojništvu ove zime toplim odjelima. Zastupnik Manzoni upratio je na ratnog ministra upit, e ne bi li iu ime čovječijosti skrbio za to, da se bi izvezivalo o mrtvim, ranjenim i bolesnim vojnicima.

Sa bojnih poljana.

Dalmatinci na Soči.

Kin, 3. novembra. Prigodom zapovjedi vojske i mornarice od 29. oktobra, dalmatinski je namjesnik, grof Altemis, upravo nadvojvodi Eugenu brozavaju čestitku u kojoj je istaknuo, da se Dalmatinci čete sretnima, što se nalaze pod njegovim zapovjedništvom, te da će poput svojih predjedova ustrajati u borbi dok ne bude konačno pobjeđen podmetku neprijatelj. Nadvojvoda se je na ovu brozavaju srdačno zahvalio, te veli: Kod treće ruske bitke mora se spomenuti

brezovih grana i širokog Kestenovog lišća pred kućom. Smjesa se glasova podigne, izvana prodre u sobu žarko crvenilo, pred kojim je svjetlost svijetla potamnjela. Nad drvećem u parku dizahu se tamnocrveni ognjeni oblaci, opkoljeni leskim, crnim dimom. Po prilici jedan sat ndajno selo Slavčani stajase u planunu. Vidjeli su se seljaci i seljakinje, kako su trčali iz gorušice, slanom pokrivenih koliba, čula se je njihova vika i zapomaganje. Goruči snopovi slama, nošeni od vjetra, padahu pred časniku sobu.

U gorućem se je selu nalazila ruska bojna bolnica, u kojoj je bilo mnogobrojnih bolesnika i ranjenika. Da ih sklona na sigurno mjesto, otposlase nekoliko vojnika s konjima i kolima.

Upravo su otkotjela kola, kad dovuču jedaju pred bolnicu nekog ženu i etavi ju pred časnika.

— Ovo je palikna! — javi on. — Za zalaza je sunca stajala na brežuljku na istoku od Slavčana i davala neprijatelju znakove motikom, koja se je u večernjem

na prvom mjestu junačke sinove Dalmacije. Oni su svojim primjerom nanovo dokazali, da su moji najbolji vojnici. Molim Vasu preuzivenost, da to objelodani u cijeloj zemlji i da pučanstvu izreče zahvalnost za vjernost, što su ju tako sjajno pokazali njegovi sinovi za kralja i dom.

Dogodjaji na moru.

Potopljena engleska torpednjača.

London, 3. novembra. (D. u.) "Reuter" javlja "službeno: Torpednjača 96 sukobila se jučer u Gibraltaru sa pomornim krstaricom mornarice, te se potopila. Izginula su dva časnika i 9 mornaka.

Iz neutralnih zemalja.

Europski rat na svršetku?

Rotterdam, 3. novembra. "Daily News" javlja iz Vasingtona: Misli se, da je toku gibanje za mir. Jedna je visoka ličnost izjavila: Prama znakovima, rat je u Europi na koncu. Prava će borba započeti sada u velikim gradovima između diplomata. Posredovanje za mir preuzet će Španjolska.

Posredovanje za mir nema.

Lion, 3. novembra. (D. u.) Španjolski ministarski predsjednik demitira vijest, e bi njemu Njemačka i Austro-Ugarska povjerile zadaću posredovanja za mir.

Centralne vlasti.

Cilj nove turske vojske

Bern, 3. novembra. "Berner Bund" javlja iz Moskve: Cilj centralnih vlasti nije samo iati, da se uništi Srbiju, već da se dohiju nove čete u Turskoj. Dosada je Turska dala najmanje vojništva. Nu sama po sebi Turska ne može nista učiniti, jer joj fali municije i časnika. Ako premiče se nove turske čete tesko sastavljati, ipak se Njemačka ne boji ni toga. Nova će turska vojska imati tri cilja: 1. Da se otposlaje turske čete u Egipat; 2. Da se poduzme nova ofenziva u Kaukazu. 3. Da se nekoje turske čete prenesu na europska bojišta. Zadržaja mogućnost dolazi najmanje u obzir.

Na putu k prosvjeti.

Bilo je na koncu svijeta. Istrošene staze gibalo se se u gustoj sumi i izećavale u močvari. Pred nama otvarala se neizmjerina, pusta i gluha ravnic. Ovdje je počimala Rusija. . . . Samo odvažni muzevi smjeli su da joj prekorače prag. I unijeli su kô u gluhi noć bataljuni, pukove i cijele vojske u nepregledni mrak ruzi stepa, gdje kroz dugo mjeseci sunce danuje već samo kô mjesec biješće. . . .sko smee, nije nase bistro sunce.

sinucu nadaleko sjajila. Malo iza toga, u carilo se je nekoliko otreanih ljudi, go svoj prilici probuhenih Austrijanaca i po seoskim ulicama. — i već je stala svjetla na više strana . . .

— Objesiti! Objesiti! — vikali su vojnici i seljaci, koji su došli bili s potpunoj pme.

Zena je očajano mahala rukama okom.

— Ta u seljaci poznajete me svi! Moje je muž morao u rat i ostavio mene s troje moje jadne dječice samo! Krumpir sam iskappala za nju, a zato trebam ipak motiku. A svako zna, da naša njiva leži na brežuljku! Ta i moja kuća gor! Bože mo! Ustite me! Izgorjeće mi djeca!

Pukovnik odredi, da odvedu ženu pred svojno sncu. Taj je brzo izrekao svoju osudu. Objesije ju na brezovo drvo pred prozorima, nasuprot gorućem selu, tako da se je u njezinim razvaljenim očima odisejavao plamen, kojim je pala žrtvom njezina koliba, a možda i dječica. Crvena marama, kojom je obavila bila svoju glavu, jasno se je sjajila u požaru.

(Dalje slijedi).

dnevi nijesu svjetliji od naših noći, od vedrog sjaja punog našeg mjeseca.

U svoje stepe povukao se potučeni kozak, a hrabri naš vojnik proganjao ga kroz šume i preko močvara, u nenaseljenim krajevima i mjudubljim pustarama puni trećinu godine.

Naše čete stupale su stopama poraženog neprijatelja. A te stope gubile se daleko, daleko za Brest-Litovskom. Dvije se željezne karavane jedna uz drugu uvijek povlače od rijeke do rijeke, od gora do gora. Ustavljaju se i gone, čekaju se i odbijaju.

Bilo je kao na koncu svijeta. Mi smo se na putu ustavili, jer su daleki gromovi nevjere tutnjali u daljini, a mi okrenuti na svoj trag gledamo prema zapadu kroz nedogledne puste, gdje živi drugi svijet, pun ljubavi i prosjele.

Stvoriteljni genij siže sve do ispod peta razarućeg ruskog Davora. Za plakati je vraćaju se preko bojnog polja, koje još krvlju diše. Srsi prolaze na pogled mrtačke hrpe, pod udarcima oruđa, što im jamu kopa ili im ogromni krst od dva duba teše. Slomljene puške, razdri telećaci, odbačene kape i na putu i preko puta. Ispred bojnog bijesa razbjegli se stanovnici tračaju iz šuma, smiju da se opeta kažu... traže i traže, ali ne nalaze do razbacanog garista i popela, koji uz rosu i njihove suze kvase. Prizori boli i neizreciva jada!

Ali njemački genij te suze pobire, da ih pretvori u biserje utjehe. Nad mračnim stepama puca zora, dan sviće svjetloske prosjele. Raširit će se istim putevima, kuda sad topovi prolaze.

Novi život počinje za ruskog mužika: slobodnjačko će ruho dobiti brojni poljski, ukrajinski i kurlandski graditelj. Ne će više nad robovima knut prevladati, niti biti prepunten židovu neuki dobroćudni seljak.

Napredni poljodijec ne će plakati nad svime, što je ratom izgubio, već će sve zaboraviti doskora, da blagostanje i prosvjetu uživa. Pita se on možda još danas, je li će biti sve tako, kako mu se obećaje! Ali kada prosvjetli stigne, onda će se čuditi, što nije mogao pitati.

Kupnju se kosti u ulici Promontore 16.

Kupuje se stara vuna (strunjače), stare kovine, kao na pr. bakar, miješ, kromar, talija, olovo. Plačam najvišu cijenu. Via Frontolara 16.

Traži se kasirica za kavanu. Potrebilo je poznavanje hrvatskog jezika. Po pitati se kod Uprave lista od 11—12 sati pripređene.

Zadnje vijesti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 3. novembra. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Borbe na Stripi traju dalje. Rusi su doveli pojačanja. Ruska navalna sjeveroistočno Butaca slomila se u našoj vatri. Sjeverno Bienenve borilo se ogrorono cijeli dan za mjesta Sienikove. Jučer objavljena protunavala austro-ugarskih četa dovela je nakon izmjeničnih borba u poslijepodnevnim urama to toga, da se proćteralo Ruse iz sela i pristave. U noći navalle su nove ruske sile tako, da u nekoje skupine kuća bile opet izgubljene. D nas se borba nastavlja. I na močvari sjeverno Sienikove u toku su borbe. Austro-ugarske i njemačke bojne sile, što se nalaze pod zapovjedništvom Linsingenovim, prodrle su svojom navalnom skupinom kod Bielova, zapadno Cartoriska, u rusku glavnu poziciju. Zarobljeno je 5 časnika i 660 momaka i zaplijenjene su tri strojne puške. Inače je položaj na sjeveroistoku nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Talijanci su neumorno nastavljali svoja naprezanja upravljena protiv Gorice na fronti od Plave do uključivo sjevernog odsjeka doberdobskog zaravanka. Jučer su opet navalle veoma jake sile, ali su svuda suzbijene. U ovim je hojevima izgubilo više talijanskih pukovnija polovicu svog sastava. Na Goricu je bacio danas poslije ponoći talijanski upravljivi zrakov plov mnogo bomba. Na ostalim dijelovima jugozapadne fronte nije se desilo ništa znamenita.

Srpsko bojište.

Austro-ugarske bojne sile, što se bore protiv Crne Gore, zauzele su na juris južno Avtoeva na neprijateljskom području ležeću visinu Bobiju i tri druga vrhunca, koje su Crnogorci čitavo branili. Kod jurisa pozicije Bobija zaplijenjen je 12 cm top talijanskog izvora.

Od savezničkih bojnih sila, što operiraju u Srbiji, unisla je jedna austro-ugarska kolona u Uzicu. Druge austro-ugarske kolone biju loj južno i južnoistočno Čačka. Južno na cesti, koja vodi iz Čačka u Kragujevac, i na visinama jugoistočno Kragujevac i sjeverno i sjeveroistočno Jagodina pridobile su navale austro-ugarskih i nje-

mačkih bojnih sila, usprkos najživlijeg protivničkog otporu, posvuda na prostoru. U Kragujevacu zaplijenji smo 6 topova, 20 topovskih cijevi, 12 bacala mina, nekoliko tisuća pušaka, mnogo municije i ratnog oruđa.

Zamjenik poglavice generalnog stožera, pl. Hófer, podmaršal.

Radi neovremena nije nam prispio pravodobno njemački službeni izvještaj, kojega ćemo donijeti sutra.

Uzgoj srpskog vojnika.

Beč, 3. novembra. (D. u.) Službeno se javlja:

Pod naslovom „moralitni uzgoj srpskih vojnika“ javlja se: U stanu srpskog satnika Miloša Koleniča nadjena je dne 1. decembra 1913. izdana zapovijed generala Branka Jovanovića, u kojoj ovaj pozivlje podređeno časnistvo, da u svrhu postignuća narodnog ideala upotrebi sva sredstva, pa i ona, koja se u privatnom životu smatraju kao nemoralna. Vojnik se mora prema nazorima ovog zapovjednika za rat moralno uzgojiti. Zapovjednik je sastavio svoje nazre u obliku brevira, u kojem nalaze, da se imade Bugare opisati kao nevjerne saveznike, kao zločince. Dalje govori on o potrebi i mogućnosti rata sa Austro-Ugarskom, e da se anstro-ugarske zemlje: Bosnu, Hercegovinu, Dalmaciju, sjevernu Albaniju, Banal, Srijem, Bačku, Slavoniju, Hrvatsku, Kranjsku i Goricu postavi pod srpske vladare. Vojnicima se mora prikazivati kao smrtno neprijatelje: Švabu, Albanca i Bugarina i ulisnuti im, da je u svrhu postignuća narodnog ideala rat sa Austro-Ugarskom neophodno potreban.

Dogodjaji u Goričkoj dne 1. novembra.

Beč, 3. novembra. (D. u.) Iz stana ratnih dopisnika javlja se o dogodjajima dne 1. novembra sljedeće: Protiv goričkog mostobrana postavio je neprijatelj najmanje dvije brigade, koji su prije bili na dolmitskoj fronti. Brdo Sabotin bilo je napadnuto dva puta. Oslavlja jedan put, a pozicija zapadno Pevme četiri puta, nu sve uzalud. Vrlo jaki nastajji bili su uporavljeni također protiv visina Podgore, gdje je neprijatelj već često mogao prodrijeti u nekoje jarke, ali ih je noćnom protunavalom morao opt isprazniti. Kao obično pripravio je neprijatelj navalu va-

trou sviju kalibra. Istodobno upravljena je zaporna palja i prostor iza naše fronte zapadni dio Gorice. Iake navalo protiv prostora Plave i sjeverni dio zaravanka Doberdoba podupirale su glavni nastajj. Kod same Plave, naše je topništvo odšlo unistavajućom paljibom navalu. Kod Zagore doslo je do borba iz bliza koje su još u tijeku. Na sjevernom dijelu odsjeka Doberdoba upravljena je bila navalna vise bataljuna na Monte San Michele. Honvedska pukovnija br. 1. odbila je istu krvavo. Protiv prostora San Martino navailo je pet talijanskih pješadijskih pukovnija. Doslo je do borba na saku u našim jarcima. Što se je od neprijatelja spasiti dalo, tražilo je spas u bijegu. Naše su pozicije ostale čvrsto u našim rukama.

Razne vijesti.

Clanovna mornaričkog konsumnog magazina. Clanovi se pozivlju, da svoje zalihne goriva već sada popune, posto će nastupom zime biti teško svima brzo udovoljiti.

Rusija sprema novu vojsku. „Nationalzeitung“ javlja sa ruske granice: Već je po drugi put prema vijestima ruskih listova započeto vježbanje nove vojske u okolici Odesa i Sevastopola u jakosti od nekih 300.000 momaka. Tvornice streljiva rade u ovaj mah isključivo oko naoružavanja ove nove vojske, za koju se tvrdi, da će biti za četiri sedmice spremna za boj. General Kuropatkin designiran je za vrhovnog zapovjednika ove nove vojske. Svi ruski vojni kritičari suglasno izjavljuju kao neručeno, da će se doskora upotrebiti kavkaska vojska u Perziji. Za sad se, kako se to već često dogodilo, ope! izvesti nov pritisak na Englesku, jer se naravno u Petrogradu posve dobro znade, da bi ruska ofenziva u Perziji vrlo loše djelovala u Londonu.

Dobrovoljni prinosi.

Naša je uprava primila te će pristijediti svrsi sljedeće prinose:

Za hrvatske škole u Pulii: Antun Kovač, S. M. brod „Pelagos“ polaže 5—

Prije iskazano . . . K 2228-54

Sveukupno . . . K 2233-54

Potpišite

Treći ratni zajam!

Radi svoje solidnosti veoma dobro poznato skladište postola tvrđke

Alfred Fränkl

kom. društvo ul. Sergia 14 (ugao ul. Albazia)

snabdjeveno je od danas sa novom, sortiranom robom,

i to:

Box-postole za teške poslove 24 K, Box (teleći) sa 5 mm visokim potplatom 30 K, Prima Box (teleći) Derby-kroj za planinare 34 K, Chevřo-postole na elastiku za gospodu časnike 26 K 50 h, Chevřo-planinarski Derby-kroj 28 K 50 h, isto prve vrsti 30 K, postole za dame pariškog kroja od 18 K 50 h do 24 K 50 h.

Za nekoliko dana prispjet će postole za teške poslove po 22 K 50 h.